

Er was eens een zeenaaktslak, genaamd *Alderia scaldiana*, of toch niet ?!

Bij een snuffeltocht in oude malacologische publicaties, stootte ik toevallig in de "Annales de la Société royale malacologique de Belgique" op een artikel van ene Raeymaekers (1895) dat de verdwijning behandelt van de zeenaaktslak "*Alderia scaldiana*" uit het schorregebied van de Zeeschelde tussen Antwerpen en Fort Philippe.

De soort in kwestie werd ontdekt door P.H. Nyst, auteur van talrijke publicaties over mollusken. In 1855 wijdde Nyst een klein artikel aan deze zeenaaktslak. Hij catalogeerde ze bij het genus *Alderia*. Elf jaar eerder beschreef Lovén (1844) de algemeen gekende *Alderia modesta*. In het jaar van de ontdekking door Nyst verkeerde de kennis van de Nudibranchia nog maar in een rudimentaire fase. Het is overigens pas in 1855 dat Alder & Hancock hun baanbrekende monografie over Britse zeenaaktslakken publiceren.

Nyst stipt in zijn artikel volgende kenmerken aan van *A. scaldiana*, die verschillend zouden zijn van *A. modesta*: 1) de groene kleur, 2) het voorkomen van zwartachtige pigmenten die uitmonden in een zwarte band, 3) de kieuwen zouden het dier volledig omsluiten wanneer men het uit het water haalt.

Het is m.i. duidelijk dat de kennis van Nyst over zeenaaktslakken in die tijd erg beperkt was. *A. modesta* is immers een soort die erg variabel is. Volgens Nyst zou *A. modesta* altijd geelachtig van kleur zijn, terwijl ze wel degelijk evengoed groenachtig kan zijn (SWENNEN, 1987). Ook de pigmenten van *A. modesta* kunnen divers van kleur zijn, zo ook zwart. Over punt 3 durf ik geen uitspraak doen, bij gebrek aan veldervaring. Toch lijkt het me dat Nyst de bal heeft misgeslagen.

In 1894 werd door leden van de toenmalige malacologische vereniging uit Brussel een zoektocht opgezet naar *A. scaldiana* tussen Antwerpen en de Nederlandse grens. Daar deze zoektocht niets opleverde was men van oordeel dat de soort blijkbaar uitgestorven was of geëmigreerd naar "meer geschikte oorden". Als oorzaak van deze verdwijning werd de verlaging van het zoutgehalte opgegeven. Opmerkelijk is wel dat eveneens geen melding wordt gemaakt van vondsten van *A. modesta*! Laatstgenoemde soort komt echter nog wel degelijk voor op de schorren van Doel en Kallo (DUMOULIN, 1989; 1990).

Ook ADAM & LELOUP (1939) en BACKELJAU (1986) zijn van mening dat

het om één en dezelfde soort gaat. Al heeft de soort *A. scaldiana* allicht nooit bestaan, het blijft m.i. toch een leuke anekdote uit de beginjaren van de malacologie in België.

Literatuur

- ADAM, W. & E. LELOUP, 1939. Sur la présence d'*Alderia modesta* (LOVEN, 1844) en Belgique.- Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg., 15(64) : 1-13.
- ALDER, J. & A. HANCOCK, 1845-55. A monograph of the British Nudibranchiate Mollusca. Part 1-7.- London: Ray Society.
- BACKELJAU, Th., 1986. Lijst van de recente mariene mollusken van België.- Studiedocumenten Kon. Belg. Inst. Natuurwet., 29: 1-106.
- DUMOULIN, E., 1989. Overzicht van de brakwatermollusken van België.- Verhandelingen van het symposium "Invertebraten van België", 87-94.
- DUMOULIN, E., 1990. De brakwatermollusken van België: autecologie en verspreiding.- De Strandvlo, 10(2) : 26-69.
- LOVEN, S.L., 1844. Om nordiska hafs-mollusker.- Ofvers. K. Vet. Akad. Forh. Stockholm, 1(3) : 48-53.
- NYST, P.H., 1855. Description succincte d'un nouveau mollusque marin des rives de l'Escaut.- Bull. Acad. r. Sci., 1e sér., 2e partie, 22(9) : 435-437.
- RAEYMAEKERS, D., 1895. Etudes sur la faune malacologique du Bas-Escaut. Disparition de l'*Alderia scaldiana*, NYST.- Anns Soc. r. malacol. Belg., 30 : 121-125.
- SWENNEN, C., 1987. De Nederlandse zeenaaktslakken.- Wet. Meded. KNNV, 183 : 1-52.

D. Wouters
Balansstraat, 167 (bus 4)
2018 Antwerpen